

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 43536
Nom: Veritat, llenguatge i relativisme
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 5
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2159 - M.U.Pens.Fil.Cont.	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2159 - M.U.Pens.Fil.Cont.	Veritat, llenguatge i relativisme	OPTATIVA

COORDINACIÓ

VALOR ABAD JORDI

RESUM

En *Truth and Truthfulness*, Bernard Williams (2002) identifica dues tendències arrelades en la nostra societat. D'una banda, exigim veracitat i denunciem aquells discursos que, per motius foscos i interessats, oculten o distorsionen la veritat. D'una altra, però, recelem de la veritat. Sospitem de tot discurs que apel·le a ella per a invertir-se d'autoritat. Ambdues tendències s'alimenten mútuament: com menys creiem en la veritat de determinats discursos, menys confiem en la veracitat dels qui els difonen i viceversa. No obstant això, existeix una clara tensió entre aquestes tendències quan s'enquisten i es generalitzen a qualsevol discurs perquè no tindria sentit exigir una cosa (la veritat) en l'existència de la qual no es creu. Tanmateix, no sembla que estiguem disposats a renunciar a la idea de "veritat". Els qui desconfien de la veritat d'un discurs ho fan des de la convicció que la veritat existeix, però en un altre lloc; i els qui no hi veuen cap possibilitat d'acord en un debat aferrissat i tampoc són capaços de rebatre les raons del seu interlocutor distingeixen sovint entre "la meua veritat" i "la seua veritat" per a tancar la discussió. (En oposició als fets que semblaven desmentir algunes afirmacions de Donald Trump durant el seu mandat presidencial als Estats Units, el seu gabinet de premsa hi aportava "fets alternatius" en suport d'aquestes afirmacions.) Per què la idea de veritat és tan important en l'arquitectura dels nostres pensaments? En aquesta assignatura examinarem algunes de les raons que expliquen per què resulta difícil renunciar al concepte de veritat i per què és alhora un concepte elusiu i sovint conflictiu en àmbits en els quals (a més d'una absència de consens respecte a quina pugui ser la veritat, o a què ha de comptar com a vertader) existeix una clara voluntat d'apropiació del terme entre les parts que litiguen.

La idea de veritat juga un paper central en la nostra explicació de coses tan diverses com ara:

- (a) la nostra idea de coneixement i el valor que atorguem a determinats estats cognitius i unes certes disciplines teòriques;
- (b) la nostra capacitat d'expressar proposicions generals, comprendre el significat lingüístic, interpretar als altres o traduir llenguatges;
- (c) la connexió que existeix entre les nostres creences, valors i accions, així com entre les idees de deliberació racional, elecció i llibertat;
- (d) la distinció entre ficció i realitat;
- (e) la justificació de principis normatius en qualsevol àmbit pràctic i la identificació de maneres de raonar i argumentar correctes;
- (f) l'articulació de discursos que afermen identitats col·lectives i individuals.

L'assignatura es proposa explorar les connexions de la veritat amb altres conceptes bàsics a través de la discussió de teories i problemes filosòfics concrets organitzats al voltant de cinc blocs temàtics.

problemes filosòfics concrets organitzats al voltant de cinc blocs temàtics.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

2159 - M.U.Pens.Fil.Cont.

Capacitat per a identificar tipus de discurs, formes vàlides i no vàlides de l'argumentació.

Comprensió en profunditat de la dialèctica involucrada en distintes qüestions filosòfiques, amb vista a identificar els punts problemàtics i les seues perspectives de tractament i eventual solució.

Coneixement en profunditat de l'estat de la qüestió en els principals àmbits del pensament filosòfic contemporani.

Coneixement especialitzat dels problemes, arguments i mètodes pròpiament filosòfics que s'expressen en els textos clàssics i afavorixen la capacitat d'analitzar textos, exposar teories i discutir arguments.

Desenrotllar i millorar la capacitat d'anàlisi i discussió de textos, tant filosòfics com no filosòfics, especialment literaris.

Desenvolupament de la capacitat de reflexió crítica sobre el present i els seus problemes sobre la base dels recursos conceptuals procedents de les diferents disciplines filosòfiques.

Millorar l'aptitud per a argumentar amb precisió.

Millorar l'aptitud per a elaborar textos escrits amb claredat, orde i precisió.

Millorar les destreses relacionades amb l'exposició i defensa oral d'una dissertació o assaig, així com la participació en debats i el treball en equip.

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Saber reconèixer i valorar el pensament original i creatiu.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El valor de la veritat i la impossibilitat de renunciar a ella.

Per què la veritat i les virtuts de la veritat (veracitat, precisió i justícia epistèmica) són importants per a nosaltres? Justificacions del valor instrumental de les virtuts de la veritat (ficcions que apel·len a la idea de estat de la naturalesa). Justificacions genealògiques del valor intrínsec d'aquestes virtuts en una societat concreta. És coherent la idea d'un sistema de creences majoritàriament falses o d'una pràctica comunicativa sistemàticament deshonest?

Textos bàsics: Nietzsche 1873/1903, Williams 2002, Davidson 1986.

2. Diferents concepcions de la veritat.

Esbós de característiques i problemes fonamentals de diferents teories de la veritat: correspondència, coherentisme, pragmatisme, deflacionisme, expresivisme i perspectivisme. La dificultat d'oferir una definició reductiva i no circular del concepte de veritat i d'altres conceptes normatius bàsics.

Textos bàsics: Nietzsche 1873/1903, James 1907, Davidson 1986, Haack 1978.

3. Veritat, realitat i ficció: objectivitat, subjectivitat i intersubjectivitat.

L'experiència és la finestra que obri i alhora restringeix el nostre accés al món, així com la nostra capacitat d'imaginar què pot passar en ell i què no. Però, què hi ha de veritat en la nostra imatge del món i de la posició que ocupem en ell? Pertanyen al món tal com és totes les coses que projectem en ell (colors, valors morals o estètics, números, relacions causals, etc.) o revelen simplement la nostra singular perspectiva del món: la manera en què aquest apareix davant nosaltres? Podem factoritzar la nostra experiència i separar la contribució objectiva que el món fa a ella de la contribució subjectiva que en fem nosaltres? Podem reduir objectivitat a intersubjectivitat? Són reals les entitats (dones, homes, àtoms, números, països, etc.) que el sentit comú, les diverses ciències o les humanitats situen en el món o són només ficcions convenients?

Textos bàsics: Stroud 2014, Hasslanger 2000, Williams 2002, Blackburn 2005.

4. La possibilitat d'interpretar l'altre: veritat i relativisme.

És possible interpretar a un altre subjecte o traduir una llengua desconeguda prescindint del concepte de veritat? Situacions d'interpretació i traducció radical. Tenen validesa universal les normes que delimiten en què consisteix tenir significat o com justificar la veritat d'una creença o asserció? Diferents formes de relativisme: relativismes locals i globals. Diferents perspectives d'un mateix marc normatiu: perspectiva interna i externa. La possibilitat de marcs normatius incommensurables i les tensions que aquesta idea genera.

Textos bàsics: Davidson 1973, Putnam 1981 (cap. 5), Rorty 1997, Blackburn 2005 (caps 2-4).

5. La defensa dels nostres interessos: veritat, identitat i conflicte.

Té cabuda la idea de veritat en l'àmbit de discursos que versen sobre realitats històriques, institucions socials o identitats individuals i col·lectives? Quines normes regeixen la cerca de la veritat en aquests àmbits? Què designen conceptes com ara els de raça o gènere? Què compta com a veritat en l'àmbit de l'acció i la deliberació política? Com és possible exercir una crítica racional dels postulats normatius que regulen la convivència, els drets o les obligacions d'un individu en una societat (quina relació guarda la idea de veritat amb la idea de determinar què està permès o què és obligatori i què no)? Pot contribuir al fet que el món siga d'una certa manera descriure'l així (pot un discurs propiciar la seua pròpia veritat com si fos una profecia autocomplida)?

Textos bàsics: Butler 1990 (cap. 1), Hasslanger 2000, Williams 2002.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	11,00
Teoria	24,00
Total hores	35,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	45,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	20,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	65,00

METODOLOGIA DOCENT

Exposició del professor dels temes que recull el temari i participació dels estudiants en sessions de seminari en les quals es comentaran textos relacionats amb les classes teòriques.

s.

AVALUACIÓ

S'establirà d'acord amb les normes generals que regeixen el màster, aprovades per la Comissió de Coordinació Acadèmica. Per a més detalls, vegeu 'Sistema d'avaluació', a la web específica.

Els estudiants elaboraran una memòria del curs o un assaig sobre un tema específic relacionat amb els continguts de l'assignatura.

e l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA

- Blackburn, S. 2005. La verdad. Guía de perplejos. Barcelona: Crítica, 2006.
- Butler, J. 1990. El género en disputa. Feminismo y la subversión de la identidad. Barcelona: Paidós, 2007.
- Davidson, D. 1973: Radical Interpretation. Dialectica 27: 313-328. Traducción al castellano de Valdés Villanueva: Interpretación radical en Valdés Villanueva 1991, pp. 354-69.
- Davidson, D. 1986. Una teoría coherentista de la verdad y el conocimiento, en Davidson: Subjetivo, intersubjetivo, objetivo, pp. 193-221. Madrid: Cátedra, 2003.
- Haack, S. 1978. Filosofía de las lógicas. Madrid: Cátedra, 1982.
- Haslanger, S. 2000. Gender and Race: (What) Are They? (What) Do We Want Them to Be? Noûs 34 (1): 31-55. Reimpreso en Haslanger 2012, pp. 221-247.

- James, W. 1907: Pragmatism's Conception of Truth. En *Pragmatism: a New Name for Some Old Ways of Thinking*, pp. 197-236). Longmans, Green & Co. Reimpresso en Cambridge (Massachusetts): Harvard University Press, 1975.
- Nietzsche, F. 1873/1903. Sobre verdad y mentira en sentido extramoral, en *Nietzsche: Sobre verdad y mentira*, pp. 173-8. Madrid: Tecnos, 1990.
- Putnam, H. 1981: Razón, verdad e historia. Madrid: Tecnos, 1988.
- Rorty, R. 1997. Relativismo: el encontrar y el hacer. En E. Palti (ed.): *Giro lingüístico e historia intelectual*, pp. 295-315. Buenos Aires: Universidad Nacional de Quilmes, 1998.
- Stroud, B. 2014. Self-understanding and the prospect of objectivity (Conferències Blasco). Traducción al catalán: *L'autocomprensió i la perspectiva d'assolir l'objectivitat*. *Quaderns de filosofia* 2 (2): 95-135, 2015.
- Williams, B. 2002. Verdad y veracidad. Una aproximación genealógica. Barcelona: Tusquets, 2006.
- Austin, J. L. 1956: Emisiones realizativas. Traducción al castellano en Valdés Villanueva 1991, pp. 415-430.
- Blackburn, S. & Simmons, K. (eds.). 1999. *Truth*. Oxford: Oxford University Press.
- Blasco, J. Ll. 2004. La llibertat de la raó. *Quaderns de filosofia i ciència* 34: 9-21.
- Boghossian, P. 2006. *Fear of Knowledge*. Oxford: Clarendon Press Oxford UP.
- Butler, J. 1988. Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal* 40 (4): 519-531. Traducción al castellano de Marie Lourties: *Actos performativos y constitución del género: un ensayo en fenomenología y teoría feminista*.
- Davidson, D. 1984/2001. De la verdad y de la interpretación. Barcelona: Gedisa, 1990.
- Fricker, M. 2007. *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*. Oxford: Oxford University Press.
- Haslanger, S. 2012. *Resisting Reality. Social Construction and Social Critique*. Oxford: Oxford University Press.

- Nietzsche, F. 1887. La genealogía de la moral. Traducción al castellano de: Andrés Sánchez Pascual. Madrid: Alianza, 1972.
- Nussbaum, M. 1999. The Professor of Parody. The Hip Defeatism of Judith Butler. New Republic 22 de febrero de 1999: <https://newrepublic.com/article/150687/professor-parody> (consultado 28/11/2020).
- Putnam, H. 2006. Ethics without Ontology. Cambridge (Massachusetts): Harvard University Press.
- Ramsey, F. P. 1927. On facts and Propositions, Proceedings of the Aristotelian Society, suppl. vol. 7: 15370.
- Rorty, R. 1989. Contingencia, ironía y solidaridad. Barcelona: Paidós, 1991. Russell, B. 1910/1996. William Jamess Conception of Truth, en Philosophical Essays. Cambridge: Cambridge University Press, 1910: 87126. Reimpreso en Londres por George Allen & Unwin, 1996, pp 11230. Stroud, B. 2000. La búsqueda de la realidad. Madrid: Síntesis, 2003 2011. Engagement and Metaphysical Dissatisfaction. Nueva York: Oxford University Press. Valdés Villanueva, L. Ml. (compilador). 1991/2005. La búsqueda del significado. Lecturas de filosofía del lenguaje. Madrid: Tecnos. Valor Abad, J. 2019. Retos que la verdad plantea al relativismo. En J. B. Linares (ed.): Antropología filosófica y literatura, pp. 379-415. Valencia: Pre-Textos. Williams, B. 2000. Philosophy as a Humanistic Discipline. Philosophy 75: 47796. Wittgenstein, L. 1953/1967. Investigaciones filosóficas. México D. F./ Barcelona: Instituto de Investigaciones Filosóficas (UNAM)/Crítica, 1988. Wright, C. J. 1992. Truth and Objectivity. Cambridge (Massachusetts): Harvard University Press.